

DE KOR

maandorgaan van
"BIOLOGIA MARITIMA"

Nederlandse Vereniging van
Zeeaquariumhouders.

(Opgericht 12. November 1939)

TIJDSCHRIFT VOOR ZEEBIOLOGIE
Jaargang no. 16, Februari 1966

Redactie: H.A.v.Vlimmeren
Ridder van Doorne

Contributie BM. incl. abonn. op
DE KOR f 15,-- per jaar (Giro
27.83.96 t.n.v. Mevr. A.G.W. van
Vlimmeren-Schippers - Den Haag)

Secretaris: H. van Welzen, Postbus 189,
Delft (01730-35458)

Vaste Medewerkers:

Fam. Luteijn : Techn. Verzorging
Fam. Houtschild: Expeditie

IN DIT NUMMER o.a.

De Schol	18
KORrespondentie	23
Pogonophora	24
De aanhouder wint	25
Boekbesprekingen	28
In het KORT	III

van de redactie

K O P I J

In verband met de flinke ledenaanwas van het laatste jaar menen wij er goed aan te doen om vooral de nieuwe leden er op attent te maken dat DE KOR een blad voor maar ook door de leden is.

DE KOR is een vrije tribune waarin iedereen zijn gedachten naar buiten mag uitdragen zowel in de vorm van ingezonden brieven als in de vorm van artikelen.

De redactie kan zelfs zonder Uw hulp het blad niet eens laten uitkomen.

Wij nodigen U derhalve uit om ook eens wat voor Uw blad te schrijven. Als U wellicht denkt dat U geen schrijversbloed heeft dan is dat helemaal niet bezwaarlijk. Het is de taak van de redactie om bijdragen persklaar te maken en eventuele onvolmaaktheden te verbeteren.

Degenen die reeds langer lid zijn en in vele gevallen al eens iets voor het blad hebben geschreven worden ook vriendelijk verzocht om eens na te gaan wat voor interessante dingenze de laatste tijd op het gebied van onze hobby hebt meegemaakt.

Zelfs korte berichten van enkele tegels inzake aquarium en veldwaarnemingen kunnen van zeer grote waarde zijn voor Uw medeleden.

DE REDACTIE.

D E S C H O L (slot)

De Oostgrens der paaiplaats van de eieren, die in de Oostzee gepaaid worden, moeten we zoeken in het Stolperdiep; voorts treffen we ook in de diepere gedeelten, b.v. in het bijzonder in het Bornholmerbekken, schol-eieren aan.

Als bijzonderheid geldt voorts, dat sommige Oostzeescholletjes al bij een maat van 14 cm. geslachtsrijp worden.

De paaitijd van de Oostzeeschol vangt aan in November en eindigt als regel in Mei. Bij koude voorzomers gebeurt het wel, dat de scholletjes hier nog in de Augustusmaand paaien.

Noordzee.

Op vele plaatsen treffen we in de Noordzee paaigronden aan. In de buurt van de Moray-Firth schijnt een paaigebied te liggen en vervolgens schijnen er bij de Firth of Forth en Flamborough Head kleine paaigebieden te zijn. Zo vond Heincke zelfs op de Grote Vissersbank een klein paaigebied en zo vonden andere Duitse onderzoekers een klein paaigebied in de buurt van de Oestergronden. Maar het belangrijkste paaigebied en dit geldt niet alleen voor de Noordzee, maar ook voor wat aangaat alle scholgronden waar de Europese vissers komen, is het paaigebied van de Vlaamse bocht. Van de paai, uit dit gebied afkomstig, komt zowat alle schol, die in de Zuidelijke Noordzee wordt gevangen.

Dat de schol hier op één bepaald punt zou paaien, is onjuist; er wordt gepaaid vanaf de ingang van het Kanaal in een brede strook tot benoorden de Gaten.

Als de temperatuur aan de lage kant blijft, krijgen we zelfs een verspreiding van eieren tot de Botneyground en Tea Kettle Hole; soms ligt het centrum ten Zuiden van de Hindergronden, dan weer tussen de Outer-Gabbard en Schouwenground; soms treffen we de meeste eieren aan op de Lemangronden.

Visgronden van de vloot.

De visgronden van de vloot liggen kort bij de thuishavens. Gewoonte is bij de meeste schippers om 's-Maan-

dags in de vroegte naar zee te gaan en op het einde van de week weer binnen te vallen. Hierdoor is, zoals vanzelf spreekt, de afstand naar en van de visgronden minder groot dan bij de vroegere scholboten het geval was. En nog korter worden deze afstanden als in het begin van de week het weer brakvig is en men dan blijft wachten op beter weer. Dit is vooral van belang voor de snurrevaadschippers, omdat ze, eenmaal op de visgronden gekomen, bij hun visserij moeten profiteren van gestadig weer. Zonder geschikt weer is hun visserij niet zo heel veel waard. De visgronden dezer vissers moeten we dan ook in hoofdzaak zoeken tussen de Bruine bank en de Claverbank.

De trawlkotters en trawlbotters vissen gewoonlijk in de omgeving van de thuishavens en het zijn slechts de grootste die de verder gelegen visgronden bezoeken. Wel gaan ze, nu ze mechanische voortbewegingsmiddelen hebben, verder uit de kust dan voorheen de zeilbotters gingen, maar toch ook weer zijn de afstanden, die ze nu op zee afleggen om op de visserij te komen, klein als wij deze zouden vergelijken met die der scholboten. De gebieden, die in de tegenwoordige tijd veel drukker bevist worden dan bij het oude bedrijf, zijn nu de Hindergronden, de Breeveertien en de Bruine bank. Hier werd bij het oude bedrijf haast niet gevist, omdat men toen, met de zeilschepen, gewoonlijk op de Zuidelijkste gronden er niet veel van terecht bracht. Niet voor niets werd toen door de trawlerschippers gesproken van "de kwade grond" als zij de Zuidelijkste gronden bedoelden! En nog zijn de meesten niet erg gesteld op deze gronden, want er worden aldaar veel brokken gemaakt.

Onder deze trawlbedrijven is voorts nog een categorie, die het moet hebben van de visserij onder de kust. Dit betreft dan ook de kleinste vaartuigen. De visserij met deze vaartuigen beperkt zich tot de visgronden in de onmiddellijke omgeving van de thuishavens. En al zouden de schippers dezer vaartuigen in het gunstige jaargetijde best wat verder met hun schepen de zee

op kunnen gaan, ze doen dit niet, ten eerste omdat hun kennis over de verder gelegen visgronden onvoldoende is en ten tweede omdat de vislijnen, die ze gebruiken, gewoonlijk te kort zijn voor een visserij op grotere diepte.

Al heeft hier de visserij door de mechanisering de schijn van grootschepse allure te zijn, in wezen is het nog een copie van de visserij der oude schokkerlui. Het enige verschil met het oude zeilbedrijf is de vangcapaciteit dezer mechanische schepen, want deze is veel groter. De schokker trok zijn boomkor langzaam over de grond, waardoor veel klein goed kon ontsnappen; de snelle trekker van nu laat weinig schol los en bestrijkt met zijn vistuig veel grotere afstanden. Vist men daarbij binnen de territoriale grens op diepten van 7 en 8 vadem, dan kan dit fataal zijn voor het jonge goed.

Claverbank en omgeving.

Een visgrond, die òn door kusttrawlers òn door snurrevaadkotters bevist wordt, is de Claverbank en omgeving. Maar op het eigenlijke bankje vissen levert bezwaren op, omdat de grond er nogal scherp is. Gewoonlijk wordt dus ook aan de Oostkant gevist tussen de bollen van 22 vadem, om de Noord en Zuid. Aan de kant van de Silverpit is ook een schone plek (\pm 8 mijlen in de lengte en breedte), die te beschouwen is als een goede scholgrond.

Een scholgrond ten Noorden van de Claverbank, voorheen ook een visgrond van de scholboten, is de strook op 25 vadem diepte tussen de stenen van de Claverbank tot aan de Upper Scruff. De grond is hier weliswaar een combinatie van bruin zand en slijk, maar als trawlgrond of zegengrond uiterst geschikt, vooral in het Westen van Upper Scruff.

Een goede visplek met schone grond, en vooral geschikt voor de snurrevaadkotters, is de put tussen de Claverbank en Western Mud Hole. Deze put, welke nagenoeg Oost-West verloopt, is een paar mijlen breed en een mijl of zes lang; ook is de vlakte in het Noordoost en Oost van

deze put te beschouwen als een schone en voor trawl zowel als voor zegen geschikte scholgrond.

Markhams Hole en Botney Gut, twee putten tussen de Silverpit en Botneygrond, zijn wel wat diep en slijkachtig, maar toch ook, vooral als het gaat om tong, goede visgronden voor de kleine trawlers.

Botneygrond.

In het midden van de Botneygrond ligt een putje van een paar mijl middellijn, dat voor de snurrevaadkotters een goed visplekje is. In het midden is het 23 vadem diep en op de rand \pm 18 vadem. Het drogere deel van de Botneygrond is ook te beschouwen als een goede grond voor de kleine-trawl en het snurrevaad.

Tea Kettle Hole en West-Hole.

Beide putten: Tea Kettle Hole en West-Hole, zijn te beschouwen als veel bezochte visgronden van onze snurrevaadvissers. De Tea Kettle Hole moeten we echter, wat niet op de Engelse zeekaart voldoende uitkomt, indelen in twee putten: een grote, die in Noord-Zuid richting \pm 5 mijlen breed en in Oost-West richting \pm 8 mijlen lang is en een kleine put in het Zuid-oost van de grote put met een middellijn van nagenoeg 3 mijlen.

Bruine bank.

De Bruine bank - en daaronder rekenen we ook de Bruine bankgrond - is te beschouwen als een grote effen vlakke, welke maar weinig diepteverschillen heeft. Wel hebben we in het Oosten van de bank een put van \pm 12 mijlen in de lengte en \pm 5 mijlen in de breedte en daar weer in het Noordwesten van twee kleine putjes in de richting van de West Hole, maar daar blijft het dan ook bij.

East deepwater, Schouwengrond en Hindergrond.

Deze visgronden zijn het, die door de vissers "de kwade gronden" genoemd worden. Vissers, die deze gronden en hun eigenaardigheden niet kennen, maken er veel averij. En het is ook wel nodig om voor deze gronden speciale netten te hebben, al is het alleen maar om de derrie,

die we aldaar verspreid vinden, de baas te kunnen blijven. Overigens, voor vissers, die deze gronden door en door kennen, een goed visgebied.

Breeveertien.

De Breeveertien, de grote vlakte, gelegen tussen de Briellegrond, de Bruine bank en Bruine bankgrond, heeft aan de Zuid- en Oostkant enkele oneffenheden. Overigens is deze grote vlakte een visterrein dat, voor wat de bodem betreft, een geschikte grond biedt voor platvis: aan de Oostzijde veel "meed". De Breeveertien wordt dan ook door de grotere schepen druk bevestigd.

Texelgrond, Nieuw Zeelandgrond, Vlielandrif en omgeving.

In dit grote gebied, dat als regel bezocht wordt door de vissers, die hun thuishavens hebben in Den Helder, Texel en Wieringen, liggen ook weer putten, die, wanneer men ze weet aan te loden, goede visplekjes zijn voor de zegens, In het Zuidoosten van het Zwarte bankje ligt b.v. zo'n kleine put. Trouwens, aan de Zuidwestkant van het Vlielandrif (53° 10' N.B.-4° 20' O.L.) hebben we er weer een, maar een, die veel groter is; ook is deze put aan de Noordoostkant scherp. In het rif zelf zijn open plekjes. Hier kunnen we met de kale pees vissen. Maar men moet hier de nodige ervaring hebben om zonder averij te blijven. Tot aan de 20 vademlijn in het Noorden zijn de visgronden van dit gebied uiterst geschikt voor de scholvisserij.

Visgronden onder de kust.

Van de visgronden onder de kust zijn de gronden voor de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden de moeilijkste. We hebben hier -en dit zien we al op de zeekaarten- te doen met allerlei oneffenheden van de bodem. Men moet dan ook met de ligging van banken en geulen terdege op de hoogte zijn om in dit labyrinth met succes te kunnen vissen. En wat niet op de kaarten is aangegeven, maar wat er toch in overvloed is, is de harde derrie. Deze derrie vinden we zelfs op de Hindergronden, de Westkappellegrond en Schouwengrond. Trouwens, tussen de Briellegrond en Maasvlakte krijgen we, naast vele ondiepe

bollen, ook met veel derrie te doen. En dit blijft zo doorgaan tot voorbij de Cooksbank; zelfs dwars van Egmond komen we deze ongerechtigheden nog tegen. Vlak onder de wal is de bodem over de hele strook weer wat beter, maar daar is de invloed van het tij weer funest. Voorwaar, dit gebied is te beschouwen als een lastig visterrein, te meer nog, als we denken aan de vele wrakken, die er liggen.

J. de Veen.

KORrespondentie

Beste BM-ers van Den Haag

Mede namens onze ouders danken wij jullie hartelijk voor het fantastische cadeau dat wij bij het huwelijk van jullie kregen en de geweldige belangstelling die we hebben ondervonden. Het wordt nu nog moeilijker om op tijd onder deze deken vandaan te komen, als we vroeg op excursie moeten. Als tegenwicht hebben we (o.a. van de cadeaubon van het bestuur) een elektrische wekker gekocht, die het niet opgeeft en elke 5 minuten opnieuw begint.

Tevens maken we van deze gelegenheid gebruik om jullie allemaal een voorspoedig 1966 toe te wensen.

J.A. Compaan -v.d.Graaf
H. Compaan

POGONOPHORA

Het korte berichtje over de Pogonophora op pag 218 van DE KOR behoeft enige aanvulling. De rus Ivanov is namelijk niet de eerste die deze dieren ontdekte. De allerleerste exemplaren werden tijdens de nederlandse Siboga-expeditie (1899-1900) in de Indonesische wateren op grote diepte gevangen. Deze dieren, waar de nederlandse biologen geen raad mee wisten, werden ter bewerking aan de franse zooloog Caullery gezonden. Deze publiceerde pas 14 jaar later zijn bevindingen, die er op neer kwamen, dat hij de dieren niet met zekerheid tot een van de bekende diergroepen kon rekenen.

Het zijn de russen geweest, die met het onderzoekingsvaartuig Vitiaz talrijke nieuwe soorten hebben gevangen (ca. 43 soorten bekend in 1960). Ivanov kon aan de hand van dit nieuwe, rijke materiaal aantonen, dat wij hier te doen hebben met een geheel nieuwe hoofdafdeling van het dierenrijk: de Pogonophora. Hij publiceerde dit reeds in 1955.

De Pogonophora of baardwormen, zijn bewoners van de diepzee, waar zij in zelfgebouwde kokers in de modder leven. De kokers staan rechtop in de zeebodem en worden door de dieren tijdens hun leven waarschijnlijk nooit verlaten. De meest karakterestieke eigenschap van de Pogonophora is het gemis van een mond en een spijsverteringskanaal. Als zodanig fungeren tentakels aan de "kop", die samen een smalle buis vormen. Het bemachtigde voedsel wordt in deze tentakelbuis (de baard, waaraan de dieren hun naam danken) verteerd door verteringssappen, die door bepaalde cellen op de tentakels worden afgescheiden. De vertering vindt dus buiten het lichaam plaats. Het verteerde voedsel wordt door daarvoor gespecialiseerde cellen op de tentakels opgenomen.

Alle Pogonophora zijn lange, zeer slanke dieren, De grootste tot nu toe bekende soort meet ongeveer 2 meter.

Fr. de Graaf-Amsterdam

De aanhouder wint.

Met veel plezier las ik het artikel van de heer Tirion in DE KOR van Dec. 1965, waarin het raadsel van zijn wormen "kolonie" tot oplossing werd gebracht.

De naam van zijn worm is hoogstwaarschijnlijk *Cirratulus cirratus*, die door Yonge in The Sea Shore wordt beschreven onder de naam Redthread of: Rood-draadje. Tenminste..... als de heer Tirion bijgaande afbeelding (uit Borradaile) van *Cirratulus* wil vergelijken met de worm, die hij nauwkeurig heeft bekeken.

Wil hij het zeker weten dan dient een wormenboek of een SWG tabel te worden geraadpleegd, met de worm er (in een schaalje zwemmend) naast. Want als onze correspondentie weer eens één ding heeft duidelijk gemaakt, dan is het dit: veldwerk en het werk achter het bureau zijn niet te scheiden! Men heeft ze beide nodig: de (levende) objecten en hun beschrijvingen in boek en geschrift.

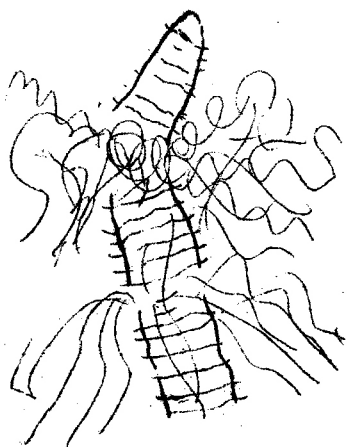
Cirratulus cirratus is volgens Yonge een gewone gravende worm, die te vinden is in modderig zand, onder stenen of aan de voet van rotsen. Ik vertaal op blz. 151: "Keren we de stenen in dit gebied om, dan vertelt het aanzicht en de geur ons, dat het substraat rijk is aan organisch afval. We zien de modder bedekt door zeer dunne, lange draden, scharlakenrood of oranje van kleur. Deze draden zijn in voortdurende kronkeling. Het zijn de voedingstentakels (tevens kieuwen) van de fragiele worm *Cirratulus cirratus*, ongeveer 10 cm lang, zoals het onderzoek ons zal leren. Den tentakels breken gemakkelijk af, maar er blijven er genoeg over om ons te laten genieten van hun bewegelijke schoonheid, als we de worm in een kom zeewater plaatsen.

De tentakels verzamelen partikelletjes, waaruit eetbaar materiaal wordt gezeefd, door middel van lobjes rond de mondopening. Deze worm moet derhalve niet worden gerekend tot de weinig kieskeurige "bodenhappers" zoals de regenworm of de zeepier die in de zandstranden leeft" Zoeken we de naam op in het latijns-ned. woordenboek

(Prisma f 2,50), dan vinden we Cirratus = met lange lokken, of: van franje voorzien.

Een hollandse naam van Cirratulus ben ik niet tegengekomen, wellicht, dat de heer Tirion zijn dier ten doop wil houden. Wel van een naam voorzien is de naaste familie van Cirratulus, de schelpkokerworm (*Lanice concilegia* Pallas), die door Prud'homme wordt beschreven (Wat vind ik aan het strand) en waarvan een prachtige afbeelding te vinden is in het boekje van P. Kuckuck (*Der Strandwanderer*) op blz. 77. De Schelpkokerworm hebben we allemaal wel eens in ons aquarium gehad, als we vers zand en schelpen meebrachten van het strand. Na korte tijd zien we dan kleine, korte kokertjes ontstaan, opgebouwd uit zand en schelpdeeltjes. Uit deze kokertjes komen een groot aantal lange, intrekbare draden, die actief heen en weer zwaaien of over het zand kruipen.

Dit kokertje kan (in het zand) tot 30 cm lang worden volgens Kuckuck, maar meestal haalt het wormpje het niet in het aquarium.

Kijken we nog even naar de familieverhouding bij Cirratulus (*Borradaile, The Invertebrata*), dan zien we, dat deze worm behoort tot de Annelida de klasse Polychaeta (veelborsteligen) en dat het geslacht Cirratulus verwant is aan de ons bekende geslachten *Terebella*, *Sabella* en *Myxicola*. De heer Tirion beschikt thans over 3½ jaar, waarin hij Cirratulus heeft

zien functioneren, bewegen en voedselopnemen. Dit is méér dan het optillen van een steen (zoals Yonge aanraadt) om dan te zeggen: daar zitten ze! Het is

ook meer dan het meenemen van de worm om hem "te determineren" (opnieuw zegt men dan: daar zitten ze!)

Informatie zoals de heer Tirion ons verschaft, is kostbaar, Ze is ook niet uit de boeken te halen!

Dit soort observatie vormt eigenlijk het terrein van de amateur-liefhebber. Zolang DE KOR gevuld blijft met dergelijke (aquarium) waarnemingen, zal onze liefhebberij bloeien en zal iedereen er plezier aan kunnen beleven.

Tenslotte kom ik terug op de titel van mijn artikel: "De aanhouder wint"

Kijkt men de oude jaargangen van DE KOR en Vita Marina door dan vinden we vele ontboezemingen over een plotselinge vondst of een plotseling succes. Nu vraagt men zich af: wat zou er van geworden zijn?

De meesten van ons delen iets mede en.... komen er niet meer op terug. We vinden een rij successen..... zonder vervolg. Het is zo prettig, dat de heer Tirion de moeite heeft genomen, om op zijn waarnemingen terug te komen, toen het anders uitpakte, dan hij had gedacht.

Moge dit voorbeeld worden nagevolgd. DE KOR zal dan geen gebrek hebben aan kopij en wij... worden er wijzer van.

A.P.Amir - Utrecht

ZOET WATER IN HET OOSTERSCHELDE BEKKEN

Als gevolg van de voortdurende hoge waterstand op de grote rivieren en de afsluiting van de Grevelingen bestaat er de laatste maanden een grote aanvoer van zoet water in het Oosterschelde bekken.

Regelmatig komen zeer snelle dalingen van het zoutgehalte voor, waardoor reeds waarneembare schade is ontstaan aan de wieren en dierenpopulatie ter plaatse.

Leden die in de komende maanden op excursie gaan worden zeer dringend verzocht om aan de redactie een berichtje te sturen als men op een van de plekken die men bezoekt opvallende veranderingen ziet.

BOEK bespreking

Marine Microbial Ecology, by E.J. Ferguson Wood
Chapman & Hall Reinhold,
1e druk 1965, Fl. 23,95

Wanneer men gedurende enige jaren aan een bepaald onderwerp werkt en er verschoont ineens een boek over, is dat altijd een belangrijke gebeurtenis. Als het een onderwerp is, waarover bitter weinig literatuur bestaat, dan is zo'n boek meestal een geschenk van de goden.

Een dergelijk boek is het bovenstaande, dat is uitgekomen als eerste deel uit een serie: "Modern biological Studies".

Als de rest van deze serie op eenzelfde peil staat, dan hebben we inderdaad een serie "toonaangevende monografieën", zoals de omslag vermeldt, al moet de opmerking "voor een prijs, die elke student kan betalen", wel met een korrel zout worden genomen.

Het boek Marine Microbial Ecology, 243 bldz. 16 bldz. foto's, diverse grafieken en diagrammen, behandelt het microscopische leven in de zee, in de zeebodem en in de brakke gebieden. Het geeft soortbeschrijvingen, waarnemingen en cijfers. Elk hoofdstuk wordt besloten met een uitgebreide literatuurlijst.

Ecology (oekologie) wil zeggen: wat is het verband tussen dier en omgeving?. Behalve de soorten plankton, de aantallen van de verschillende organismen en de tijd, waarin ze worden gevonden, zijn dus ook van belang: het milieu, zuurstof-koolzuurgehalte, fosfor, zwavel, pH, redoxpotentiaal en al die andere gegevens over zee-water, waar we in de regel zo moeilijk aan kunnen komen. De schrijver is een bescheiden man: hij laat niet na om vele malen te verklaren, dat de microbiologie in zee nog in de kinderschoenen staat, dat er enorme lacunes bestaan in de huidige kennis en dat er (om maar iets

te noemen), zelfs nog geen bevredigende manieren bestaan, om monsters te verzamelen uit het water van de grote zee.

Dit neemt niet weg, dat hij nauwkeurig heeft verzameld, wat er op het ogenblik wél voorhanden was en dit is (voor ons) zeer veel.

Een gelukkige omstandigheid daarbij is, dat de schrijver het begrip "microbial" heel ruim heeft genomen.

Er wordt dus niet alleen over bacteriën gesproken, maar ook over protozoa, wieren en andere organismen, die een rol spelen in de microwereld. Dit maakt, dat het boek een natuurlijke aanvulling is geworden voor ieder, die de microwereld van het aquarium bestudeert.

Zo vaak vraagt men zich af, of bepaalde organismen, die onze bak bevolken, nu ook (in die hoeveelheid) voorkomen in zee. Uit dit boek blijkt, dat dit veel

vaker het geval is, dan ik dacht. Zo blijkt het blauwgroene wier *Oscillatoria nigroviridis*, dat in alle zeeaquaria voorkomt, als onderdeel van het plankton in vele zeeën te groeien.

Een andere vraag is dikwijls, of een aan de kust gevonden organisme, nu behoort tot de zee of tot de overgewaaide landflora en fauna. Ook op dit punt geeft het boek vaak goede informatie.

Zoals dit met de meeste schrijvers van vandaag het geval is, heeft ook Ferguson Wood een hekel aan de taxonomie, zoals deze vroeger (zo'n 50 jaar geleden) werd beoefend,

In het hoofdstuk "variation and the species concept", zegt hij, dat het eigenlijk alleen doenlijk is om stammen van eencelligen te bestuderen.

De individuen immers, zijn zo variabel tengevolge van de wisselende uitwendige omstandigheden, dat men telkens andere beesten denkt te zien. Het kweken van de organismen geeft - zegt de schrijver - geen oplossing, aangezien vaak tijdens zo'n kweek, de eigenschappen en de vorm van de organismen gaat veranderen.

Voor al bacteriën zijn duivelskunstenaars! In "gevangenschap" nemen ze vaak toevlucht tot omzettingen, waar ze

in de natuur hun neus voor ophalen. De argeloze onderzoeker komt zo tot conclusies, die buiten (in zee) geen geldigheid hebben. Stel je voor, zo zegt Ferguson Wood, dat men leeuwen uitsluitend in het circus bestudeerde. De aldus ervaren bioloog zou tot de conclusie komen, dat deze beesten de vaste gewoonte hebben om door hoepels te springen.

Persoonlijk geloof ik, dat de huidige afkeer van de taxonomie gedeeltelijk een reactie is op het minutieuze tuur en peuterwerk van "de vorige generatie", toen taxonomie en systematiek met hun alleenzaligmakend toontje, de schrik waren van elke biologisch student. Anderzijds meen ik, dat de afkeer ook voortkomt uit het machteloze gevoel, de taxonomie niet te kunnen aanvatten, zonder er uren en uren van moeizaam werk in te steken. Er zijn weinig gebieden, waar de natuur met zoveel gemak haar geheimen kan bewaren. Wie er in wil doordringen moet immers... kijken en nog eens kijken. Er zit niets anders op. Geen apparaten of bepalingen (die geautomatiseerd kunnen worden) kunnen deze functie overnemen!. Voor ons natuurliefhebbers is bovenstaande in principe geen probleem. We zijn immers tot onze liefhebberij gekomen door.. het kijken!. In dit opzicht is er geen verschil tussen een aquarium-microbioloog en een vogel-liefhebber. En stelt U zich eens voor, dat een vogel-liefhebber U vertelt: "Ik heb vanmorgen een prachtige vogel zien zitten aan de bosrand, het kan een bosduif geweest zijn, maar misschien was het een Vlaamse gaai". Voor de luisteraar betekent dit: hij heeft het dier maar vluchtig gezien. Maar als de liefhebber een nauwkeurige tekening kan overleggen van het beest, dan wordt er toch zeker in alle gidsen gezocht naar de naam?. Desnoods in gidsen "van over de grens?". In één opzicht is het boek van Ferguson Wood een teleurstelling. Over de mogelijkheid van een zeeaquarium, wordt met geen woord gerept. In het hoofdstuk "Ecosystems of the marine world" komen wel beschrijvingen voor van rotspoeltjes (the rock facies) waar we ons voordeel mee kunnen doen, maar over dat karakteristieke poeltje in

honderden huiskamers, instituten en publieke dieren-
tuinen, geen woord.

Ook in het hoofdstuk "Methods in marine microbiology",
heeft het aquarium in enigerlei vorm geen plaats ge-
kregen.

De enige beschrijving van een natuurlijk aquarium
vinden we bij het planktononderzoek, waar men- in zee-
een enorme plastic zak heeft gevuld met het water en
de bewoners van dat gebied.

Deze zak- onderworpen aan dezelfde condities- drijft
mee met de rest. Indien de aquariumbiologie verder was,
dan momenteel het geval is, had men geweten, wat het
effect was, van dit enorme plastic oppervlak (aan-
hechtingsplaats voor microbewoners!) op de inhoud.

Nu moet men schrijven, dat de grote inhoud (32000 gal-
lons) "de fouten, door adsorbtie ontstaan, voor een
belangrijk gedeelte opheffen...".

Tenslotte rest mij nog te zeggen, dat het boek is ge-
schreven in een prettig leesbaar en onopgesmukt Engels,
terwijl indeling en typografie ronduit voortreffelijk
zijn.

U zult in de komende jaren dit boek in DE KOR nog vele
malen horen citeren.

Voor degenen, voor wie de prijs een ernstig bezwaar
vormt, nog dit: U zult tenminste nog vijf jaar moeten
wachten eer er weer een zo veelomvattend boek uitkomt
op dit gebied, misschien duurt het wel tien jaar!.

Leerzaam in dit opzicht is Zo Bells "Marine microbio-
logy", dat in 1946 uitkwam en dat tot dusver... het
enige boek is, dat ons- in redelijk kort bestek- zo
diepgaand kan informeren op dit terrein.

A.P. Amir, Utrecht.

DIE MUSCHELN UND SCHNECKEN DER DEUTSCHEN MEERESKUSTEN

Dr. Siegfried H. Jaeckel

21 x 14½ cm., 68 pag., 47 afb. 7 fotopag. MDN 3.75

A. Ziemsen Verlag - Wittenberg-Lutherstadt, 1965

Alweer een deeltje van Die Neue Brehm Bücherei dat voor ons van belang is.

In 68 pagina's kan men natuurlijk alleen de belangrijkste dieren vermelden, compleet is zo'n werkje zeker niet. Niettemin is het eenaardige inleiding waarin in ieder geval veel valt te lezen over de meest belangrijke soorten.

De lage prijs van dit boekje maakt de aanschaf voor eenieder gemakkelijk-

VI.

THE OCEANS

Sverdrup-Johnson-Fleming

23 x 16 cm, 1087 pag, 165 afb., 121 tab., 7 kaarten
Prentice-Hall Inc. USA

Dit boek werd in 1942 voor het eerst uitgegeven. De verschijning van de 13e druk in 1964 bewijst wel dat er veel belangstelling voor dit boek bestaat. En terecht, want hoewel de inhoud niet verder gaat dan de stand van zaken in 1942 is het boek nog steeds actueel.

De bedoeling van de schrijvers is om U een indruk te geven van de meest algemen aspecten van de oceanografie. Het water, de samenstelling daarvan, stromingen, dieren, sedimentatie en nog vele andere belangrijke onderwerpen komen aan de orde.

Nogmaals, het boek is interessant maar het feit, dat het na 1942 niet meer is bijgewerkt, is gezien de zeer grote vorderingen op het gebied van de oceanografie zeker te betreuren.

VI.

In het KOR t

Excursie naar Artis-aquarium voor de Haagse Werkgroep.

Op 27.2.66 organiseert de Haagse Werkgroep een excursie naar het Artis-aquarium. Men ontmoet elkaar om 10.00 uur v.m. in de hal van het aquarium, ingang Plantage Middenlaan. Zo mogelijk zal er een kijkje achter de schermen worden genomen.

Excursieleider is de heer E. Hoog.

pH SETJES

Wij maken U er op attent dat wij nog enkele pH setjes in voorraad hebben. Deze door de heer Amir vervaardigde setjes zijn bijzonder nuttig voor het bepalen van de pH in Uw bak, terwijl tevens de resultaten van al deze metingen door de heer Amir worden verzameld om in een later artikel te worden verwerkt.

De prijs van de setjes is f 1,50 per stuk te storten op de girorekening van de penningmeesteresse. Voer dat bedrag krijgt U ze keurig ingepakt, franco huis toegezonden.

ADVERTENTIE

Aangeboden: zeer solide zeewaterbak, lang 85, hoog 50, diep 37 cm. f 25,-- (moet opnieuw gekit worden).

Event. bijpassende fraai gevormde stenen achterwandplaat geel, f 20,--

C.J. Tirion, Mauvestraat 44, Den Haag.

PINKSTERKAMP BARACUDA

De onderwatersportvereniging Baracuda organiseert ook dit jaar weer een (duik)Pinksterkamp. Hoewel het in de eerste plaats bestemd is voor de beoefenaren van de onderwatersport, zien wij ook wel eens BM leden. Logisch want die duikers halen soms heel wat uit het water.

Deelname is uitsluitend mogelijk na schriftelijke
aanmelding bij de organisator F.J. Kok, Hengelo-
laan 913, Den Haag.

INHOUDSOPGAVE 1965

Indien U nog niet in het bezit is van de inhouds-
opgave voor 1965 dan kunt U deze nog bij het
secretariaat van BM aanvragen. Er wordt elk jaar
slechts een beperkte opgave gemaakt, dus haast U
voordat het laatste exemplaar is verzonden.
Toezending is geheel gratis.

CONTRIBUTIE 1966

Het meerendeel van de leden heeft inmiddels de
contributie voor 1966 overgemaakt. Hiervoor de
hartelijk dank van de penningmeesteresse.
Het is echter het kleine percentage dat nog niet
betaald heeft dat nu weer veel werk en kosten
gaat veroorzaken. Wij doen daarom een dringend
beroep op U om het geld thans zonder uitstel over
te maken, opdat we dit jaar eens geen postkwitanties
behoeven te versturen.
Namens de penningmeesteresse hartelijk dank voor
Uw medewerking.

DE WADDEN

In verband met de plannen die bestaan tot inpoldering
van de wadden is dit fantastische natuurgebied de
laatste maanden plotseling zeer in de belangstelling
gekomen.

In de loop van dit jaar zal waarschijnlijk een speciaal
Waddennummer worden uitgegeven, waarschijnlijk in
samenwerking met Het Zeepaard.

Indien U kopij heeft welke op dit gebied betrekking
heeft zien wij die gaarne tegemoet.